

Targalt internetis projekti raames loodud tunnikavad . 14.11.2011.

Tiigrihüppe Sihtasutus *Targalt internetis*

Hea õpetaja!

Projekti Targalt internetis raames koostasid õpetajad Birgy Lorenz ja Kärt Käesel Pelgulinna Gümnaasiumist tunnikavad, mida on lihtne kasutada internetiturvalisusest rääkimiseks põhikoolis. Tekste toimetab Ilvi Pere Tiigrihüppe Sihtasutusest.

Loodame, et leiate siit palju kasulikku materjali ning läbi meie ühise töö paranevad õpilaste teadmised turvalisest interneti- ja arvutikasutusest. Kõik projekti käigus loodud materjalid leiate ka www.targaltinternetis.ee ning www.koolielu.ee.

Turvalist õppeaastat!

Ilvi Pere

Tunni teema: Paroolid

Ideallikana on kasutatud Euroopa Liidu materjale

<http://back2school2010.saferinternet.org/lessonplan.html>

Aeg: 45 -90 minutit

Õpilaste vanus: 2.-4. klass

Teema ülevaade

Internet ei ole ainult täiskasvanutele. Arvuti ja internet jõuavad tänapäeva varem laste ellu. Samas vajavad lapsed ka siin vanemate ja õpetajate abi. Kõige esimesed kokkupuuted interneti ja arvutiga on lapsel tavaliselt läbi mängude. Kui vanemad paluvad lapsel mäng lõpetada ja näiteks kodutöid tegema hakata, salvestab laps mängu, et hiljem seda uuesti jätkata. Et arvuti oskaks mängu õigest kohast jätkata, siis salvestamisel luuakse konto ja parool.

Parool on nagu koduukse võti. Võtit võõrale inimesele anda ei tohi, sest muidu saaks ta tulla meie koju ilma loata- seda teab iga laps. Parooli võib võrrelda ka hambaharjaga – seda tuleb iga 3-4 kuu tagant vahetada, sest ta kulub ära, kaotab oma esialgse tõhususe.

Kui ainuüksi lastele seda selgitada, ei pruugi see ära hoida kurikaelte tegutsemist. Sellist teavitustööd tuleb teha ka vanemate hulgas, kuna enamasti kasutab pere ühist arvutit ja kontode paroole ei vahetata. Lapsevanemad kasutavad sama arvutit pangatehinguteks, isiklikuks ja tööiseks kirjavahetuseks jmt. Kui lapse konto on kergesti äraarvatava parooliga või siis jagab ta oma ligipääsuõiguseid kergekäeliselt, siis satub rünnaku alla koduarvuti koos lapsevanemate kontodega.

Turvalisuse huvides võiks koduarvutis igal kasutajal olla isiklik konto, mille kaudu ta arvutisse siseneb. Lisaks on mõistlik arvutisse siseneda „piiratud õigustes“ (mitte administraatorina). Kuna installeerimiseks on vaja administraatori õigusi, siis sissetungijate programmid ei käivitu. Ka siin saab tuua näiteks hambaharja – see on ju igal pereliikmel isiklik. Noorematele lastele saab paroolide vajalikkust põhjendada ka nii: parool on vajalik, sest lisaks oma andmete kaitsele ei lähe kaduma ka mängudes kogutud punktid.

Hea parool on pikk, teistele keeruline, aga endale meelde jääv, sisaldab nii numbreid kui suuri ja väikseid tähti. Parooli loomise harjutus võiks olla selline: otsi üks luuletus ning kasuta luuletuse sõnadest erinevaid tähti, aga ära teistele ütle milliseid tähti kasutasid. Lisa parooli ka numbreid ning muuda mõni täht suureks.

Näide: KeMs,keMs379

Kes elab Metsa sees, kes elab Metsa sees 379

Loengust saab õpetaja lastele luua vahva piltidega esitluse, sest materjal on kujundlik ja piktogrammi (piltide seeria) abil edastatav.

Sobiv harjutus: <http://www.targaltinternetis.ee/wp-content/uploads/2011/10/salasona1.htm>

Õpetajale lisaks: tutvu veebilehega www.arvutikaitse.ee Arvutikaitse ABC

<http://www.targaltinternetis.ee/wp-content/uploads/2011/01/Lugusid-turvalisusest5.pdf>

Tunni eesmärgid

- Õpilane mõistab keerulise parooli loomise vajalikkust
- Õpilane mõistab ühise arvutikasutamise riske
- Õpilane oskab luua salajase ja keerulise parooli, mida tal endal on lihtne meenutada

Eelteadmised: kontseptsioon parooli olemasolust (nt mängukeskkonda konto loomisel).

Vahendid õpetajale: kriit ja tahvel. Õpilastele: vahendid infolehe koostamiseks (paber, viltpliatsid)

Tegevuste kirjeldused	Aeg
Sissejuhatus <ul style="list-style-type: none">• Tervituseks küsimus: Kes kasutavad kodus arvutit?• Tutvusta õpilastele tunni käiku: täna loome tunnis infolehe vanematele, milles räägime selliste kontode loomisest, mis on kaitstud äraarvamatute paroolidega ja millele võõrad ligi ei pääse	3 minutit
Teemad ja ülesanded <ul style="list-style-type: none">• Algatage õpilastega diskusioon teemal: mida keegi internetis teeb?✓ Mida sa teed internetis?✓ Mida teevad seal sinu arvates vanemad inimesed, sh õpetaja?✓ Mida on internetis toredat, mida kasulikke oled sealt leidnud?	10 minutit

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kas õpilased ja nende vanemad tunnevad ennast internetis tegutsedes hästi või on ka midagi halba juhtunud? • Kui diskussiooni käigus e-ohutuse ja paroolide teema ei tõstatu, siis tutvusta õpilastele e-ohutuse teematikat, kasutades eelpool väljatoodud pidepunkte. • Koos klassiga tehke läbi „hea parooli“ harjutus luuletusega (ülevaate lõpus) 	
<p>Iseseisev töö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jagage klass rühmadeks (4-5 inimest) • Õpilased loovad infolehe vanematele, mis tutvustab e-ohutuse teematikat. Infoleht peab vastama järgmisele standardile: ✓ Olema atraktiivne ja värviline ✓ Andma infot interneti kohta nii positiivsest (kasu, lõbu) kui negatiivsest (ohud) küljest ✓ Seal on nipid ja vihjed vanematele - kuidas internetis turvaliselt hakkama saada , kuidas luua hea parool ja see meelde jätta jne ✓ On lisatud viide lisa lugemiseks, nt www.targaltinternetis.ee 	20 minutit
<p>Arutelu klassiga ja tööde esitamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rühmad tutvustavad enda loodud infolehte teistele • Infolehed võib välja panna näitusele või neid paljundada 	5 minutit
<p>Hindamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpilaste infolehe esitlemine ja teiste õpilaste kommentaarid ja soovitusel • Õpilaste osalus arutelus ja ettepanekud, kuidas kõige paremini internetiturvalisuse teemat lapsevanematele tutvustada • Anonüümsete näidete toomine igapäevaelust, seoste loomine 	5 minutit
<p>Kodune töö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutvustada loodud infolehte lapsevanematele ja küsida selle kohta arvamusi ja mõtteid: mida infolehele veel lisada (koopiad või originaal-infoleht liigub perest peresse) 	2 minutit